

Η νέα Γ΄ Λυκείου και το νέο σύστημα εισαγωγής στα ΑΕΙ

«Ριζοσπαστικές λύσεις, προσεκτικά βήματα»

Εισαγωγή

Το παρόν κείμενο περιγράφει τις βασικές γραμμές της νέας δομής της Γ΄ Λυκείου και του νέου συστήματος εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η πρόταση αυτή διαμορφώθηκε με βάση τη φιλοσοφία της προσέγγισης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, των προτάσεων που διατυπώθηκαν στη διάρκεια του Εθνικού Διαλόγου για την Παιδεία στην περίοδο 2015-2016, τα πορίσματα των συζητήσεων στην Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής την ίδια περίοδο, τη μελέτη συστημάτων σε άλλες χώρες, καθώς και μετά από διάλογο με διάφορους εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς φορείς. Για το σύστημα εισαγωγής, το οποίο προγραμματίζεται να εφαρμοστεί από το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020, δηλαδή για τους μαθητές οι οποίοι τον Σεπτέμβριο του 2018 θα αρχίσουν τη Β΄ Λυκείου, βασικό μέλημα ήταν να μη διαταραχθεί έντονα το υπάρχον σύστημα ώστε να εξασφαλιστεί ομαλή μετάβαση χωρίς αιφνιδιασμούς.

Οι αλλαγές που περιγράφονται παρακάτω εντάσσονται σε ένα γενικότερο σχέδιο ευρείας μεταρρύθμισης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και είναι στενά συνυφασμένες με τις μεταρρυθμίσεις της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σκοπός είναι να εξασφαλίσουμε στην ελληνική νεολαία μια παιδεία σύγχρονη και ελκυστική που να ανταποκρίνεται στις πολύπλοκες απαιτήσεις μιας σύγχρονης και δημοκρατικής κοινωνίας, τόσο σε απόκτηση γνώσεων όσο και στην καλλιέργεια των αξιών. Στόχος είναι η συγκρότηση ελεύθερων, δημοκρατικών και υπεύθυνων αυριανών πολιτών, αλλά και η προετοιμασία των αυριανών επιστημόνων, με τρόπο παιδαγωγικά ορθό, με εμβάθυνση στα διάφορα γνωστικά πεδία, με ουσιαστική εμπλοκή εκπαιδευτικών και μαθητών μέσα στο σχολείο και όχι με αποστήθιση και με ακόμη μεγαλύτερη μείωση των κοινωνικών και γεωγραφικών ανισοτήτων που υπάρχουν σήμερα.

Γι' αυτόν τον λόγο, η νέα Γ΄ Λυκείου και το σύστημα εισαγωγής αποτελούν μέρος ενός συνολικότερου σχεδίου εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης και οι προτεινόμενες ρυθμίσεις θα εδραιωθούν στο βαθμό που θα συναρθρωθούν με όλες τις άλλες ρυθμίσεις της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, οι οποίες συνοπτικά είναι οι εξής:

1. Τα νέα προγράμματα σπουδών του Γυμνασίου και των δύο πρώτων τάξεων του Λυκείου. Παρακάτω εξηγούμε γιατί επιβάλλεται να γίνει η αρχή από την Γ΄ Λυκείου, αλλά βαθμιαία οι αλλαγές θα επεκταθούν μέχρι και την Α΄ Γυμνασίου.
2. Η επιτυχία των ρυθμίσεων στα Γενικά Λύκεια εξαρτάται εν πολλοίς και από την επιτυχία των μεταρρυθμίσεων στα Επαγγελματικά Λύκεια και το αντίστροφο.
3. Η έναρξη της λειτουργίας των Διετών Προγραμμάτων Σπουδών στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα τα οποία θα ιδρύονται μετά και από διαβουλεύσεις με τις παραγωγικές μονάδες και τα επιμελητήρια των περιοχών όπου αυτά θα λειτουργούν και τα οποία θα παρέχουν επαγγελματικά πιστοποιητικά Ευρωπαϊκών προσόντων. Τα προγράμματα αυτά θα αρχίσουν να λειτουργούν από το 2019-2020.

4. Η νέα αρχιτεκτονική των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, με συνέργειες Πανεπιστημίων με ΤΕΙ, με την ίδρυση νέων Τμημάτων που θα θεραπεύουν σύγχρονα γνωστικά πεδία, με νέα Ερευνητικά Ινστιτούτα, με την αξιοποίηση αγροδιατροφικών και τεχνολογικών πάρκων κτλ. Η πλήρης λειτουργία όλων αυτών των δομών θα αρχίσει από την ακαδημαϊκή χρονιά 2019-2020 και οι νεοεισερχόμενοι θα σπουδάζουν σε Τμήματα με νέο διδακτικό προσωπικό και τις απαραίτητες υλικοτεχνικές υποδομές.
5. Η επιμόρφωση εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων η οποία θα αρχίσει σταδιακά από την τρέχουσα ακαδημαϊκή χρονιά σηματοδοτώντας συγχρόνως και ένα νέο επίπεδο επικοινωνίας με την εκπαιδευτική κοινότητα.

Ο λόγος που προτάχθηκαν οι αλλαγές στην Γ΄ Λυκείου και στο σύστημα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ότι ο ασφυκτικός εναγκαλισμός της τάξης αυτής από τις πανελλαδικές εξετάσεις ματαιώνει σε μεγάλο βαθμό, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των εκπαιδευτικών, την εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπλέον, όπως φαίνεται από τον συνήθη χρόνο έναρξης της προετοιμασίας για τις εξετάσεις, ούτε η Β΄ Λυκείου είναι απαλλαγμένη από την αγωνία των μαθητών, οι οποίοι ήδη αρχίζουν να σκέπτονται ως υποψήφιοι. Για τον λόγο αυτό είναι απαραίτητο να αντιμετωπιστούν οι παθογένειες των εξετάσεων και η Γ΄ Λυκείου να αναδιοργανωθεί ώστε να αποκτήσει ξεκάθαρο σκοπό και περιεχόμενο και να λειτουργήσει ως ανάχωμα προστασίας της υπόλοιπης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με τελικό στόχο να μπορούν απρόσκοπτα οι νέοι να αποκτήσουν τα αναγκαία για τη ζωή τους εφόδια που η βαθμίδα αυτή έχει να τους προσφέρει. Αν δεν αρχίσουν να αντιμετωπίζονται τα εξαιρετικά σοβαρά προβλήματα και οι παθογένειες της Γ΄ Λυκείου, οποιαδήποτε αλλαγή στις άλλες τάξεις δεν θα μπορέσει να εδραιωθεί.

Παρακάτω αναφέρονται ορισμένα από τα προβλήματα που έχουμε να αντιμετωπίσουμε:

- Σήμερα, στην Γ΄ Λυκείου συγχέονται δύο εντελώς διαφορετικοί - αν όχι αντίθετοι - στόχοι: από τη μια ο διδακτικός/παιδαγωγικός που πρέπει να συντελείται «εντός της τάξης» και από την άλλη η προετοιμασία για τις εξετάσεις. Αυτή η σύγχυση ματαιώνει τελικά τόσο την προσπάθεια των εκπαιδευτικών όσο και το υποτιθέμενο όφελος για τους μαθητές· ίδια αντικείμενα σε δύο παραλλαγές (Γενικής Παιδείας και Προσανατολισμού), αδιαφορία των μαθητών για τα μη εξεταζόμενα μαθήματα, προσπάθεια ορισμένων εκπαιδευτικών να προσδώσουν «φροντιστηριακό» χαρακτήρα στη διδασκαλία, τμήματα στα οποία συνυπάρχουν μαθητές που ενδιαφέρονται γιατί θα εξεταστούν στις πανελλαδικές και άλλοι που αδιαφορούν ή απλά αδυνατούν να παρακολουθήσουν κλπ.
- Τα παραπάνω προβλήματα έχουν ως συνέπεια να υπάρχει τελικά στο εκπαιδευτικό μας σύστημα μια ολόκληρη τάξη, η Γ΄ Λυκείου, η οποία αδυνατεί πλέον να παίξει τον παιδαγωγικό και εκπαιδευτικό της ρόλο. Ο διαχωρισμός των μαθημάτων σε γενικής μόρφωσης και σε εξεταζόμενα για την εισαγωγή στα ΑΕΙ οδήγησε σε πλήρη αδιαφορία για τα πρώτα και προσφυγή σε θεσμούς παραπαιδείας (φροντιστήρια και όχι μόνο) για τα δεύτερα. Αποτέλεσμα η πλήρης υποβάθμιση της Γ΄ Λυκείου με διαλυτικές επιπτώσεις και στη Β΄ Λυκείου. Έτσι οι πανελλαδικές εξετάσεις, όπως έχουν διαμορφωθεί και λειτουργούν, ισοπεδώνουν την εκπαιδευτική διαδικασία στην Γ΄ και σε μεγάλο βαθμό στη Β΄ Λυκείου, απαξιώνουν το σχολείο και στην πράξη καταργούν τη λειτουργία του. Ακόμα

και ο αγώνας πολλών εκπαιδευτικών που επιμένουν να αντιστέκονται σ' αυτή την ισοπέδωση και να προσφέρουν παιδεία ακυρώνεται καθώς οι μαθητές τους, υπό το άγχος της προετοιμασίας, αδυνατούν να εκτιμήσουν κάθε τέτοια προσπάθεια. Καταλήγουμε λοιπόν στην Ελλάδα στο παράδοξο φαινόμενο να αποτελεί το σχολείο πάρεργο του φροντιστηρίου. Η εικόνα των σχολικών αιθουσών κυρίως στη Γ΄ Λυκείου μετά το Πάσχα είναι αποκαρδιωτική και ενδεικτική της σοβαρής κρίσης που έχει αυτή η τάξη, καθώς οι περισσότεροι μαθητές απουσιάζουν, προκειμένου να εντείνουν την προετοιμασία τους στο φροντιστήριο και στο σπίτι.

- Φυσικά η κυρίαρχη αυτή θέση της παραπαιδείας επιβάλλει τον ρυθμό της και στο σχολείο τυποποιώντας την παρεχόμενη γνώση, καθώς οι μαθητές/υποψήφιοι επικεντρώνονται στην εκμάθηση τεχνικών για να επιτύχουν στις εξετάσεις και όχι στην εμβάθυνση στα γνωστικά πεδία.
- Αποτέλεσμα του υποτιμημένου ρόλου του σχολείου είναι να καταντάει το απολυτήριο ένα «χαρτί» που δε σημαίνει τίποτε ούτε παιδευτικά αλλά ούτε και κοινωνικά.
- Από την άλλη, η παραπαιδεία, ένας καθαρά ιδιωτικός, κερδοσκοπικός θεσμός, έχει γίνει οργανικό στοιχείο του δημόσιου σχολείου.
- Για κάθε «φουρνιά» υποψηφίων, οι οικογένειές τους έχουν δαπανήσει 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ για την προετοιμασία προς τις πανελλαδικές. Αυτό δεν μπορεί να συνεχιστεί.

Αλλά και οι ίδιες οι πανελλαδικές εξετάσεις παρουσιάζουν σοβαρότατες παθογένειες. Είναι βέβαια, γεγονός ότι οι εξετάσεις αυτές, με τη μορφή που έχουν τις τελευταίες δεκαετίες και παρά τα σοβαρά τους ελαττώματα, έχουν γίνει αποδεκτές από την ελληνική κοινωνία, κυρίως γιατί τους αναγνωρίζεται το αδιάβλητο και το αντικειμενικό της κρίσης. Και πράγματι είναι αδιάβλητες. Είναι όμως και αντικειμενικές; Βοηθούν τους υποψηφίους να επιλέξουν γνωσιακές περιοχές που τους ενδιαφέρουν ή κατανέμουν την μεγάλη πλειοψηφία τους σε Τμήματα που δεν έχουν καμία σχέση με τα ενδιαφέροντα τους; Μήπως έχουν απολέσει τον στόχο τους, που δεν μπορεί να είναι άλλος από την επιλογή των κατάλληλων υποψηφίων για το κάθε Τμήμα των ΑΕΙ;

- Σήμερα, όλοι οι υποψήφιοι κάθε Επιστημονικού Πεδίου διαγωνίζονται στα ίδια θέματα, ανεξάρτητα από το Τμήμα στο οποίο θέλουν να εισαχθούν και τη βάση εισαγωγής του. Αυτό δημιουργεί τη μεγάλη διασπορά στις επιδόσεις τους, η οποία αναπόφευκτα οδηγεί σε «στιγματισμό» τόσο των Τμημάτων όσο και των ίδιων των υποψηφίων.
- Λόγω του παραπάνω χαρακτηριστικού, λίγοι υποψήφιοι εισάγονται τελικά στα Τμήματα που επιθυμούν. Οι περισσότεροι καταλήγουν σε Τμήματα ανάλογα με τον βαθμό τους και των εκτιμήσεων που αποτυπώνουν σε ένα μηχανογραφικό δελτίο, συμπληρωμένο στη βάση πλήθους εικασιών για την άνοδο ή την πτώση των βάσεων. Αυτά θα κρίνουν, συχνά για λίγα μόρια, την τύχη, τις σπουδές, σε τελική ανάλυση το μέλλον του κάθε υποψήφιου.
- Τελικά, μόνο το 30% των υποψηφίων σπουδάζει αυτό που θα ήθελε, όπως αυτό αντανακλάται στις προτιμήσεις στα μηχανογραφικά δελτία, με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγάλος αριθμός φοιτητών που, καθώς σπουδάζουν κάτι που δεν θέλουν, λιμνάζουν και δεν παίρνουν πτυχίο για πολλά χρόνια.

Το συμπέρασμα είναι ότι έχουμε ένα σύστημα το οποίο:

- Ακυρώνει παιδαγωγικά την Γ΄ Λυκείου και σε μεγάλο βαθμό και την Β΄ Λυκείου
- Υποβαθμίζει το απολυτήριο Λυκείου σε «έγγραφο άνευ αξίας»
- Κοστίζει πανάκριβα στις οικογένειες
- Οδηγεί τη μεγάλη πλειοψηφία των, κατά τα άλλα, επιτυχόντων σε κλάδους που δεν επιθυμούν να σπουδάσουν και δημιουργεί έντονα ψυχολογικά προβλήματα στους νέους.

Ανάλογες με τα προβλήματα είναι και οι προκλήσεις:

Πρόκληση πρώτη: Να αναμορφωθεί η Γ΄ Λυκείου, ώστε οι μαθητές να έχουν την εκπαίδευση που δικαιούνται σε μια σύγχρονη και δημοκρατική κοινωνία.

Με άλλα λόγια, η κοινωνία ολόκληρη καλείται να αποφασίσει αν θέλουμε να είμαστε μια χώρα με σωστή παιδεία, όπου η Γ΄ Λυκείου θα παίζει τον εκπαιδευτικό της ρόλο, αν θα γίνουμε μια χώρα χωρίς Γ΄ Λυκείου ή, ακόμα χειρότερα, με μια Γ΄ Λυκείου που θα συνεχίσει να παριστάνει το άλλοθι, «ένα πουκάμισο αδειανό», μια τάξη κενή εκπαιδευτικού περιεχομένου.

Αποτελεί υποχρέωση της πολιτείας να ξανακερδίσει τη χαμένη τάξη, να (επανα)συγκροτήσει την Γ΄ Λυκείου. Μόνο έτσι θα δείξει έμπρακτα τον σεβασμό της στους εκπαιδευτικούς, ενάντια στη σημερινή κατάσταση που έχει ακυρώσει την προσφορά και τον κοινωνικό τους ρόλο, παρά τις τεράστιες αντιστάσεις και τις προσπάθειές τους.

Επικεντρωνόμαστε στις αλλαγές που πρέπει να γίνουν για όλους τους παραπάνω λόγους. Όπως γίνεται σε πολλές άλλες χώρες της Ευρώπης, όπως γινόταν και στη χώρα μας πριν να απογυμνωθεί η τελευταία τάξη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από τον ρόλο που της αρμόζει, η πρότασή μας είναι:

- **στη Β΄ Λυκείου να ολοκληρώνονται οι εγκύκλιες σπουδές**: τελειώνοντας την τάξη αυτή να έχουν οι νέοι μας αποκτήσει τις γνώσεις, να έχουν εμπεδώσει τις αξίες και να έχουν αναπτύξει την κριτική σκέψη και τις πρακτικές δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν κατά πρώτον να γίνουν δημοκρατικοί πολίτες με ελεύθερο πνεύμα και κατά δεύτερον να γίνουν -όσοι το επιλέξουν- ολοκληρωμένοι επιστήμονες.
- **Η Γ΄ Λυκείου να παίζει τον ρόλο προπαρασκευαστικής τάξης για εισαγωγή στα ΑΕΙ**, προσφέροντας τα μαθήματα που χρειάζονται οι μαθητές για τις σπουδές που επιλέγουν και στα οποία θα έχουν την ευκαιρία να εμβαθύνουν και να κατανοήσουν, μακριά από τη στείρα αποστήθιση και τη μηχανιστική γνώση που είναι κύρια χαρακτηριστικά της παραπαιδείας.

Με αυτά τα δεδομένα, το Υπουργείο, αφουγκραζόμενο τις αγωνίες των νέων αλλά και των οικογενειών τους, προέκρινε αλλαγές του Προγράμματος της Γ΄ Γενικού Λυκείου, ώστε με πολύ προσεκτικά βήματα και χωρίς αιφνιδιασμούς να προχωρήσει σε ριζοσπαστικές λύσεις, που θεωρούμε ότι θα βελτιώσουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την κατά γενική ομολογία προβληματική σημερινή κατάσταση. Να σημειωθεί ότι οι αλλαγές που θα παρουσιαστούν παρακάτω δεν αφορούν στα ΕΠΑΛ, οι απόφοιτοι των οποίων θα συνεχίσουν να έχουν το πρόγραμμα σπουδών που συνεχώς αναβαθμίζεται. Επίσης, όπως ήδη αναφέρθηκε, η Β΄ Λυκείου, όπως και όλες οι

υπόλοιπες τάξεις της δευτεροβάθμιας, θα αναμορφωθούν σταδιακά, με χαρακτήρα την εγκύκλια μόρφωση και βασικό κριτήριο την προετοιμασία του αυριανού μορφωμένου και καλλιεργημένου δημοκρατικού πολίτη. Οι εγκύκλιες σπουδές θα ολοκληρώνονται στη Β΄ Λυκείου. Προς ώρας, η μόνη αλλαγή για τη Β΄ Λυκείου, που μάλιστα θα εφαρμοστεί από το έτος 2018-19, αφορά το μάθημα της **Πολιτικής Παιδείας** που αντικαθίσταται από το μάθημα **Πολίτης και Δημοκρατία**, με αντίστοιχη αλλαγή του σχετικού εγχειριδίου. Αυτό θεωρήθηκε αναγκαία διόρθωση, ανεξάρτητα από άλλες αλλαγές, γι' αυτό και πραγματοποιήθηκε άμεσα.

Οι κύριες αλλαγές συνοψίζονται στα εξής:

- Οι τρεις Ομάδες Προσανατολισμού, γίνονται τέσσερις, κάθε μία από τις οποίες αντιστοιχεί σε ένα Επιστημονικό Πεδίο.
- Τα βασικά μαθήματα της κάθε ομάδας είναι τα ίδια με την αντίστοιχη σημερινή Ομάδα Προσανατολισμού, με εξαίρεση την αντικατάσταση των Λατινικών από το μάθημα της Κοινωνιολογίας. Η αντικατάσταση αυτή κρίθηκε απαραίτητη αφ' ενός γιατί από όλο το φάσμα των επιστημών του 1ου Επιστημονικού Πεδίου τα Λατινικά αφορούσαν μόνο τα Τμήματα Φιλολογίας και αφ' ετέρου γιατί με την εξαιρετικά περιορισμένη εξεταστέα ύλη τους προκαλούσαν στρεβλώσεις στην τελική βαθμολογία των υποψηφίων. Επίσης, τα μαθήματα Νεοελληνική Γλώσσα και Νεοελληνική Λογοτεχνία ενοποιούνται στο μάθημα Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, το οποίο είναι εξεταζόμενο για όλους τους υποψηφίους.
- Η σημερινή Ομάδα Προσανατολισμού Θετικών Σπουδών διαιρείται σε δύο Ομάδες Προσανατολισμού, την Ομάδα Προσανατολισμού «Θετικές Σπουδές» και την Ομάδα Προσανατολισμού «Σπουδές Υγείας». Η πρώτη οδηγεί στο δεύτερο και η δεύτερη στο τρίτο Επιστημονικό Πεδίο.
- Το μάθημα των Αρχών Οικονομικής Θεωρίας εμπλουτίζεται με περιεχόμενο που σχετίζεται με την κοινωνική διάσταση της Οικονομίας.
- Κάθε Ομάδα Προσανατολισμού περιλαμβάνει μόνο τα μαθήματα στα οποία οι υποψήφιοι θα εξεταστούν τόσο για το απολυτήριο όσο και για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι συντελεστές βαρύτητας καταργούνται και όλα τα μαθήματα έχουν την ίδια βαρύτητα.
- Για το ημερήσιο Γενικό Λύκειο προβλέπονται τρία μαθήματα Γενικής Παιδείας, Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία (6 ώρες), Θρησκευτικά (1 ώρα) και Φυσική Αγωγή (2 ώρες), ενώ για το εσπερινό Γενικό Λύκειο προβλέπονται δύο μαθήματα Γενικής Παιδείας, Νεοελληνική Γλώσσα (6 ώρες) και Θρησκευτικά (1 ώρα).
- Επιπλέον για το ημερήσιο Γενικό Λύκειο προβλέπονται δύο διδακτικές ώρες για ένα μάθημα επιλογής. Στις επιλογές περιλαμβάνονται ειδικά μαθήματα που οι υποψήφιοι μπορεί να χρειαστούν και για την εισαγωγή τους σε κάποια Τμήματα.
- Τα μαθήματα των Ομάδων Προσανατολισμού αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του προγράμματος, με έξι διδακτικές ώρες για το καθένα. Αυτό δε σημαίνει ανάλογη αύξηση της διδακτέας/εξεταστέας ύλης. Η ύλη θα αυξηθεί σε κάποια μαθήματα, αλλά σε καμία περίπτωση αναλογικά με την αύξηση ωρών. Στόχος είναι να υπάρχει ο

χρόνος ώστε οι εκπαιδευτικοί να μπορούν να διδάσκουν σωστά και οι μαθητές να μπορούν να εμπεδώσουν την ύλη κάθε μαθήματος.

- Τέλος για το ημερήσιο Γενικό Λύκειο προβλέπονται τρεις ώρες ανά εβδομάδα, μία για κάθε ένα από τα μαθήματα των Ομάδων Προσανατολισμού κατά τις οποίες κάθε εκπαιδευτικός θα είναι διαθέσιμος για συνεργασία με τους μαθητές του, για συζήτηση εργασιών, επίλυση αποριών κλπ.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, το νέο πρόγραμμα της Γ΄ Λυκείου διαμορφώνεται ως εξής:

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	ΩΡΕΣ
Θρησκευτικά	1
Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	6
Φυσική Αγωγή	2
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	9

ΕΙΔΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές επιλέγουν ένα από τα μαθήματα: Ξένη Γλώσσα (Αγγλικά, Γαλλικά ή Γερμανικά), Ελεύθερο Σχέδιο, Γραμμικό Σχέδιο.	2

ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ (6 ώρες κάθε μάθημα συν 1 ώρα ανά μάθημα για συνεργασία με τον εκπαιδευτικό)							
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		ΘΕΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		ΣΠΟΥΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ		ΣΠΟΥΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΠΛΗΡ/ΚΗΣ	
1	Αρχαία Ελληνικά	1	Φυσική	1	Φυσική	1	Μαθηματικά
2	Ιστορία	2	Χημεία	2	Χημεία	2	Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό Περιβάλλον
3	Κοινωνιολογία	3	Μαθηματικά	3	Βιολογία	3	Οικονομία

Γ΄ ΤΑΞΗ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	ΩΡΕΣ
Θρησκευτικά	1
Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	6
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	7

ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ (6 ώρες κάθε μάθημα)							
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		ΘΕΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		ΣΠΟΥΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ		ΣΠΟΥΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΠΛΗΡ/ΚΗΣ	
1	Αρχαία Ελληνικά	1	Φυσική	1	Φυσική	1	Μαθηματικά
2	Ιστορία	2	Χημεία	2	Χημεία	2	Ανάπτυξη

							Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό Περιβάλλον
3	Κοινωνιολογία		3	Μαθηματικά		3	Βιολογία
						3	Οικονομία

Πρόκληση δεύτερη: Η αναβάθμιση του απολυτηρίου, τόσο σε περιεχόμενο, όσο και σε αξιοπιστία, αλλά και αντίκρισμα στη σταδιοδρομία των νέων.

Οι βαθμοί των τετραμήνων θα διαμορφώνονται για όλα τα μαθήματα εκτός της Φυσικής Αγωγής, από ωριαία διαγωνίσματα και εργασίες, όπως συμβαίνει και σήμερα. Οι γραπτές ενδοσχολικές απολυτήριες εξετάσεις του Ιουνίου θα γίνονται στα τέσσερα εξάωρα μαθήματα (βλ. παραπάνω), τα ίδια στα οποία θα εξετάζονται στη συνέχεια όσοι επιλέξουν να συμμετάσχουν στις πανελλαδικές εξετάσεις.

Για την αναβάθμιση των ενδοσχολικών εξετάσεων, προκρίνεται η λύση της συνεργατικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων, η οποία όχι μόνο δεν αποστερεί από τα σχολεία την αυτονομία τους για τις ενδοσχολικές εξετάσεις, αλλά αποτελεί και ένα πρώτο στάδιο για την εμπέδωση πνεύματος συνεργασίας των σχολικών μονάδων, το οποίο δεν πρέπει να περιοριστεί μόνο στο ζήτημα των εξετάσεων.

Τα σχολεία θα χωριστούν σε ομάδες, ανά Δήμο στις μεγάλες πόλεις και ανά Νομό στην επαρχία. Τα θέματα σε κάθε εξεταζόμενο μάθημα θα προετοιμάζονται από ομάδα διδασκόντων όλων των σχολείων ανά ομάδα και το τελικό διαγώνισμα θα προκύπτει μετά από κλήρωση ομάδας θεμάτων μέσα από ένα μεγαλύτερο πλήθος. Τα θέματα θα στέλνονται ηλεκτρονικά στους μαθητές των σχολείων της συγκεκριμένης ομάδας και η εξέταση θα είναι δίωρη. Επιτηρητές θα είναι οι καθηγητές των δημόσιων σχολείων αλλά διαφορετικής ειδικότητας από την ειδικότητα των καθηγητών του εξεταζόμενου μαθήματος. Στα ιδιωτικά σχολεία οι επιτηρητές θα είναι ένας από το δημόσιο σχολείο και ένας από το ιδιωτικό σχολείο. Τα γραπτά των μαθητών, αφού καλυφθούν τα ονόματα, θα βαθμολογούνται από καθηγητή άλλου σχολείου.

Ο βαθμός για κάθε γραπτώς εξεταζόμενο μάθημα θα προκύπτει με βαρύτητα 40% για την τελική ενδοσχολική εξέταση και 60% για τον βαθμό των δύο τετραμήνων. Για τα άλλα μαθήματα, ο τελικός βαθμός θα προκύπτει κατά 100% από τον βαθμό των δύο τετραμήνων. Ο βαθμός του απολυτηρίου θα προκύπτει από τον μέσο όρο όλων των μαθημάτων που θα διδάσκονται στην Γ΄ Λυκείου.

Η αναβάθμιση του απολυτηρίου επιτυγχάνεται επίσης και από το ότι ο βαθμός του απολυτηρίου συμμετέχει στη διαμόρφωση του βαθμού πρόσβασης στα ΑΕΙ για όσους υποψήφιους επιλέξουν να λάβουν μέρος στις πανελλαδικές εξετάσεις (για τη διαμόρφωση του ποσοστού συμμετοχής, βλ. παρακάτω).

Πρόκληση τρίτη: Η παρέμβαση στο σύστημα εισαγωγής.

Στόχος του νέου συστήματος εισαγωγής είναι να εγκαινιάσει μία διεθνώς εγκαθιδρυμένη πρακτική που είναι αυτή της ελεύθερης πρόσβασης και με αυτόν τον τρόπο να δώσει βαθμιαία σε όλο και περισσότερους νέους τη δυνατότητα να εισάγονται στα ΑΕΙ της χώρας με μόνο εισιτήριο το αναβαθμισμένο απολυτήριο του Λυκείου και να μπορούν να σπουδάζουν στον επιστημονικό τομέα που επιθυμούν. Τα χαρακτηριστικά του συστήματος, που για πρώτη φορά αρχίζει να εδραιώνει την ελεύθερη πρόσβαση, έχουν ως εξής:

1. Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της Β΄ Λυκείου (**τον Ιούλιο**), όλοι οι μαθητές που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση υποχρεούνται να συμπληρώσουν Α΄ δήλωση προτίμησης (μηχανογραφικό) με τις **10 προτιμήσεις Τμημάτων** στα οποία επιθυμούν να φοιτήσουν. **Να σημειωθεί ότι οι μαθητές που δε θα υποβάλουν την Α΄ δήλωση του Ιουλίου χάνουν το δικαίωμα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με ή χωρίς πανελλαδικές εξετάσεις για τη χρονιά αυτή.** Ο αριθμός 10 είναι ενδεικτικός, αλλά τα μοντέλα τα οποία έχει επεξεργαστεί το ΥΠΠΕΘ δείχνουν ότι δεν μπορεί να είναι ούτε πολύ μικρότερος, ούτε πολύ μεγαλύτερος. Η δυνατότητα των αποφοίτων της Β΄ Λυκείου να συμπληρώσουν ένα πρώτο μηχανογραφικό με περιορισμένο αριθμό προτιμήσεων αποτελεί μία εξαιρετική ευκαιρία ωρίμανσης των προβληματισμών και της στοχοθεσίας τους. Η συμπλήρωση αυτή μάλιστα της δήλωσης προτίμησης θα αποτελεί την κατάληξη προγράμματος Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, το οποίο θα πραγματοποιείται μέχρι τη λήξη των προαγωγικών εξετάσεων της Β΄ Λυκείου. Με τον τρόπο αυτόν θα προηγείται η ενημέρωση και η συμβουλευτική και θα ακολουθεί η συμπλήρωση του μηχανογραφικού. Σ' αυτή τη διαδικασία συμπλήρωσης του μηχανογραφικού πρωτεύοντα ρόλο θα διαδραματίσουν οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι, γνωρίζοντας τις επιδόσεις και κλίσεις των μαθητών, θα μπορούν να τους προσανατολίσουν καταλλήλως.
2. Με βάση τις προτιμήσεις των μαθητών και τον αριθμό εισακτέων που θα έχει αποφασιστεί ανά Τμήμα, θα προκύψει ένας αριθμός Τμημάτων για τα οποία ο αριθμός των προτιμήσεων θα είναι ίσος ή μικρότερος από τον αριθμό εισακτέων. **Αυτά τα Τμήματα, στα οποία ο αριθμός των αιτήσεων υπολείπεται των διαθέσιμων θέσεων, ονομάζονται «Τμήματα ελεύθερης πρόσβασης» (ΤΕΠ).**
3. Τα υπόλοιπα Τμήματα, δηλαδή εκείνα στα οποία ο αριθμός των αιτήσεων υπερβαίνει τις διαθέσιμες θέσεις, ονομάζονται «Τμήματα πρόσβασης μόνο με πανελλαδικές εξετάσεις» (ΤΠΠΕ).
4. Λίγες μέρες αργότερα, ο μαθητής ενημερώνεται για το ποιες από τις προτιμήσεις του αντιστοιχούν σε ΤΠΠΕ και ποιες σε ΤΕΠ. Από το σύνολο των δηλώσεων θα προκύψουν:
(1) Αυτές στις οποίες θα συμπεριλαμβάνεται ένα τουλάχιστον ΤΕΠ και,
(2) Αυτές στις οποίες όλα τα Τμήματα είναι ΤΠΠΕ.
5. Οι μαθητές της κατηγορίας (2), θα διαγωνιστούν στις πανελλαδικές για την εισαγωγή τους στην Ανώτατη Εκπαίδευση μιας και από τις προτιμήσεις τους στη δήλωση του Ιουλίου δεν έχει προκύψει κανένα ΤΕΠ.
6. Τον Φεβρουάριο, οι μαθητές της κατηγορίας (1) δηλώνουν αν θα συμμετάσχουν στις πανελλαδικές εξετάσεις ή αν προτιμούν να εισαχθούν σε ένα από τα ΤΕΠ που είχαν

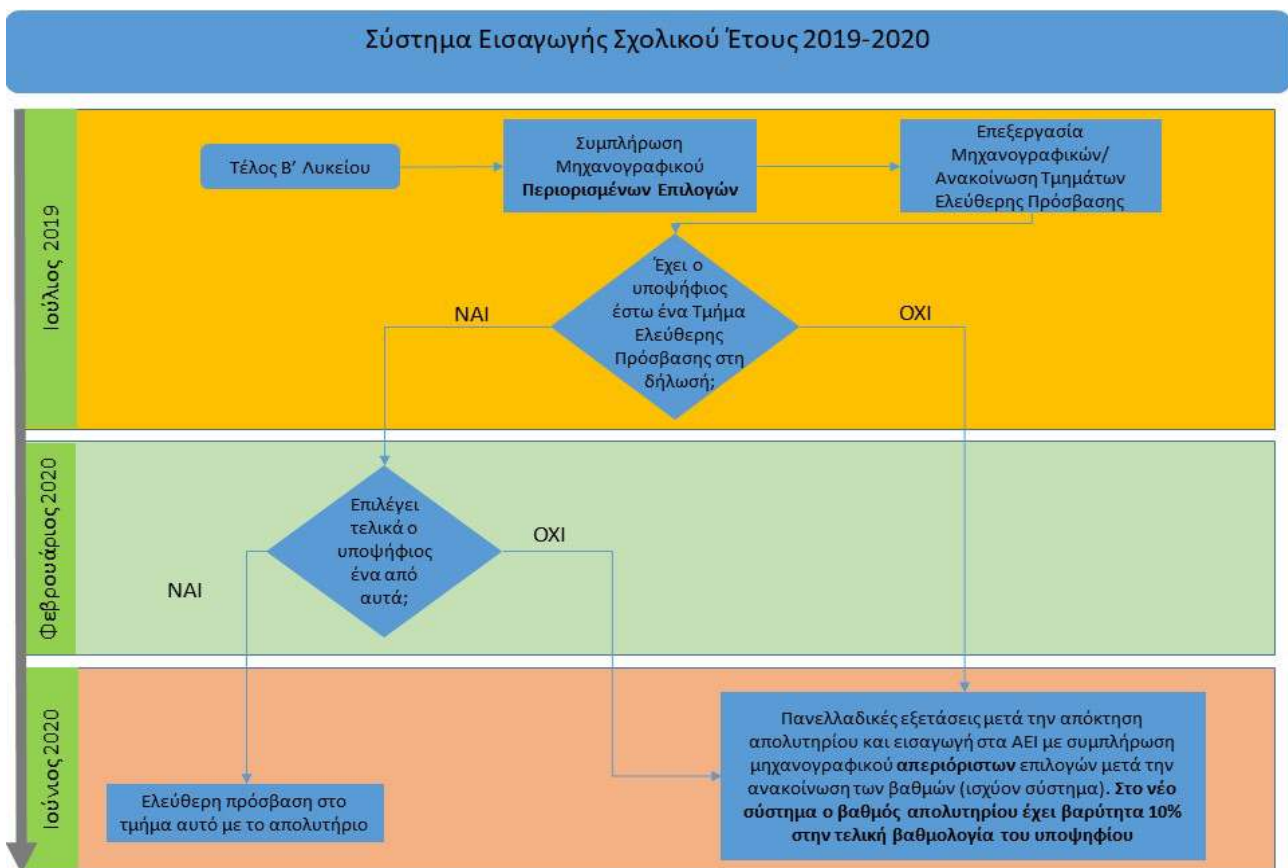
συμπεριλάβει στην αρχική τους δήλωση. Η δήλωση του Φεβρουαρίου είναι **οριστική** και **δεσμευτική**. Συγκεκριμένα, ένας μαθητής που είχε τουλάχιστον ένα ΤΕΠ στη δήλωση του Ιουλίου μπορεί:

(α) να επιλέξει εισαγωγή σε ΑΕΙ μέσω πανελλαδικών εξετάσεων, χάνοντας το δικαίωμα πρόσβασης σε κάποιο από τα ΤΕΠ που είχε δηλώσει ή,

(β) να επιλέξει ένα από τα ΤΕΠ που είχε συμπεριλάβει στη δήλωση του Ιουλίου, οπότε εισάγεται στο Τμήμα αυτό, με μόνη προϋπόθεση την απόκτηση του απολυτηρίου της Γ΄ Λυκείου.

7. Για τους μαθητές που θα διαγωνιστούν στις πανελλαδικές, ο βαθμός των πανελλαδικών εξετάσεων θα διαμορφωθεί κατά 90% από τον μέσο όρο των βαθμών τους στα πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα και κατά 10% από τον βαθμό του απολυτηρίου. Η ποσόστωση αυτή προτείνεται να ισχύσει το πρώτο έτος εφαρμογής του νέου συστήματος, δηλ. στις πανελλαδικές εξετάσεις του 2020. Όσο το σύστημα καθιερώνεται και ενισχύεται, το ποσοστό του βαθμού του απολυτηρίου θα αυξάνεται σταδιακά.

Το παρακάτω σχήμα απεικονίζει την όλη διαδικασία:

Τονίζεται ότι, μετά την οριστικοποίηση των επιλογών του Φεβρουαρίου δε μπορεί να γίνει καμιά περαιτέρω αλλαγή.

Για τους μαθητές που διάλεξαν να εισαχθούν σε ΤΕΠ χωρίς πανελλαδικές δε θα υπάρχει δυνατότητα μετεγγραφής.

Σημαντικές διευκρινίσεις:

1. Το σύστημα θα εφαρμοστεί για πρώτη φορά για την Γ' Λυκείου του 2019-2020 και οι υποψήφιοι όλων των κατηγοριών θα εισαχθούν σε Τμήματα που θα έχουν τον ελάχιστο αριθμό των 8 μελών Δ.Ε.Π., που εξασφαλίζουν την αυτοδυναμία τους, θα έχουν ανανεωμένο πρόγραμμα σπουδών και θα έχουν την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή.
2. Οι μαθητές που επέλεξαν τις πανελλαδικές, μετά τις εξετάσεις και τη δημοσιοποίηση των βαθμών τους της τελικής επίδοσης, υποχρεούνται τον Ιούλιο του 2020, μετά τις πανελλαδικές, να συμπληρώσουν εκ νέου το μηχανογραφικό και να θέσουν όσες επιλογές Τμημάτων επιθυμούν, ασχέτως του περιεχομένου του πρώτου μηχανογραφικού και θα εισαχθούν σε αυτά με **βάση τις επιδόσεις τους, όπως ακριβώς ισχύει στο υπάρχον σύστημα εισαγωγής, συνυπολογίζοντας και τον βαθμό του απολυτηρίου**. Για τους παλαιότερους αποφοίτους δεν προτείνεται να λογίζεται το απολυτήριο, δεδομένου ότι όταν αποφοίτησαν δεν υπήρχε αντίστοιχη πρόβλεψη. Συνεπώς οι υποψήφιοι αυτοί συμμετέχουν κανονικά στις πανελλαδικές εξετάσεις όπως και σήμερα.
3. Στα Τμήματα που απαιτούν την εξέταση κάποιου ειδικού μαθήματος (ξένες φιλολογίες, Τμήματα με σχέδιο, ΤΕΦΑΑ κτλ.) η εξέταση του ειδικού μαθήματος θα γίνεται μόνο σε πανελλαδικές εξετάσεις ανεξαρτήτως αν ο υποψήφιος έχει επιλέξει την εισαγωγή του μέσω ΤΕΠ ή πανελλαδικών εξετάσεων. Συνεπώς αν κάποια από τα εν λόγω Τμήματα προκύψει ότι ανήκουν στα ΤΕΠ μετά την Α' δήλωση, οι υποψήφιοι οι οποίοι τα έχουν δηλώσει και θέλουν να εισαχθούν σε αυτά χωρίς πανελλαδικές εξετάσεις, θα έχουν την υποχρέωση να εξετάζονται πανελλαδικά μόνο στα αντίστοιχα ειδικά μαθήματα και να επιτυγχάνουν την ελάχιστη απαιτούμενη επίδοση, ώστε να ένα εξασφαλίσουν την είσοδό τους στα εν λόγω Τμήματα με το απολυτήριο τους.

Ακολουθεί συγκριτικός πίνακας μεταξύ όσων σήμερα ισχύουν και των αλλαγών που προτείνονται:

Διαφορές της νέας Γ' Λυκείου από τη σημερινή	
2018	2020
Ωρολόγιο Πρόγραμμα Γ' Ημερησίου Λυκείου	
3 Ομάδες Προσανατολισμού – 4 Επιστημονικά Πεδία	4 Ομάδες Προσανατολισμού – 4 Επιστημονικά Πεδία
<ul style="list-style-type: none"> • 15 ώρες μαθήματα Ομάδας Προσανατολισμού • 15 ώρες μαθήματα Γενικής Παιδείας • 2 ώρες μάθημα επιλογής. Σύνολο: 32 ώρες	<ul style="list-style-type: none"> • 18 ώρες (3 μαθήματα από 6 ώρες εβδομαδιαίως έκαστο) πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα Ομάδας Προσανατολισμού. • 9 ώρες μαθήματα Γενικής Παιδείας, εκ των οποίων 6 ώρες ΝΕ Γλώσσα και Γραμματεία (πανελλαδικώς εξεταζόμενο) • 2 ώρες ειδικό μάθημα (πανελλαδικώς εξεταζόμενο) Σύνολο: 29 ώρες

	Επιπλέον δίνεται η δυνατότητα για 3 ώρες συνεργασίας καθηγητών-μαθητών (από 1 ώρα για κάθε μάθημα της Ομάδας Προσανατολισμού)
Ωρολόγιο Πρόγραμμα Γ΄ Εσπερινού Λυκείου	
3 Ομάδες Προσανατολισμού – 4 Επιστημονικά Πεδία	4 Ομάδες Προσανατολισμού – 4 Επιστημονικά Πεδία
<ul style="list-style-type: none"> • 15 ώρες μαθήματα Ομάδας Προσανατολισμού • 10 ώρες μαθήματα Γενικής Παιδείας 	<ul style="list-style-type: none"> • 18 ώρες (3 μαθήματα από 6 ώρες εβδομαδιαίως έκαστο) πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα Ομάδας Προσανατολισμού. • 7 ώρες μαθήματα Γενικής Παιδείας, εκ των οποίων 6 ώρες ΝΕ Γλώσσα και Γραμματεία (πανελλαδικώς εξεταζόμενο)
Απολυτήριες Εξετάσεις	
Σε 4 μαθήματα Γενικής Παιδείας	Σε 4 μαθήματα: 3 μαθήματα της Ομάδας Προσανατολισμού και το μάθημα ΝΕ Γλώσσα και Γραμματεία
Θέματα από τους καθηγητές του σχολείου	Θέματα από καθηγητές της Ομάδας Σχολείων
Επιτήρηση και από καθηγητές ειδικότητας του εξεταζόμενου μαθήματος	Επιτήρηση από καθηγητές διαφορετικής ειδικότητας από του εξεταζόμενου μαθήματος. Στα ιδιωτικά σχολεία θα υπάρχουν επιτηρητές και από τα δημόσια σχολεία.
Βαθμολόγηση από καθηγητή του σχολείου	Βαθμολόγηση από καθηγητές της Ομάδας Σχολείων εκτός του σχολείου
Εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	
Είναι δυνατή η εισαγωγή σε Τμήματα ανάλογα με τον συνδυασμό Ομάδας Προσανατολισμού, εξεταζόμενων μαθημάτων και Επιστημονικού Πεδίου. Ο υποψήφιος μπορεί να επιλέξει δύο Επιστημονικά Πεδία, αν εξεταστεί σε 5 ^ο μάθημα.	Είναι δυνατή η εισαγωγή μόνο στα Τμήματα του Επιστημονικού Πεδίου που αντιστοιχεί στην Ομάδα Προσανατολισμού.
Με πανελλαδικές εξετάσεις τόσο σε μαθήματα Ομάδας Προσανατολισμού όσο και σε μαθήματα Γενικής Παιδείας	Με πανελλαδικές εξετάσεις μόνο στα 4 μαθήματα της Ομάδας Προσανατολισμού και συνυπολογισμό του βαθμού απολυτηρίου στα Τμήματα με πρόσβαση μόνο από Πανελλαδικές εξετάσεις (ΤΠΠΕ)
Το απολυτήριο προϋποτίθεται αλλά δεν συνυπολογίζεται.	Τμήματα με πρόσβαση μόνο από πανελλαδικές εξετάσεις (ΤΠΠΕ): ο βαθμός του απολυτηρίου συνυπολογίζεται με το βαθμό των πανελλαδικών. Τμήματα Ελεύθερης Πρόσβασης (ΤΕΠ): Σε περίπτωση πρόσβασης χωρίς πανελλαδικές εξετάσεις, η απόκτηση του απολυτηρίου είναι το μοναδικό προαπαιτούμενο.

Συμπερασματικά

Με την περιγραφή αυτή των επικείμενων αλλαγών, γίνεται φανερή η προσπάθεια να γίνουν σταθερά βήματα αντιμετώπισης όλων των παθογενειών που σήμερα ταλανίζουν τόσο τους εκπαιδευτικούς όσο και τους μαθητές/υποψήφιους και τις οικογένειές τους. Στόχος παραμένει να δοθεί στους μαθητές η δυνατότητα να προετοιμαστούν επαρκώς και με τρόπο παιδαγωγικά αποδεκτό για την εισαγωγή τους στα ΑΕΙ μέσα στο σχολείο, χωρίς τον κόπο και το οικονομικό βάρος της παραπαιδείας, να αποκτήσουν ένα αναβαθμισμένο απολυτήριο και, ενδεχομένως, να εισαχθούν στο Τμήμα της προτίμησής τους χωρίς εξετάσεις, εφόσον το επιθυμούν. Το σχέδιο αυτό αποτελεί την αρχή για μια ευρύτερη αναμόρφωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που θα επιτελεστεί σταδιακά, χωρίς αναταράξεις για τη σχολική κοινότητα, πάντα με γνώμονα το συμφέρον των παιδιών.